

Heemtuin

In de jaren '50 bij de aanleg van het [In 't Veldpark](#) te Zaandam aangelegde tuin met inheemse wilde planten. De tuin, gelegen in de noordoostelijke hoek van het park, is ongeveer 1,7 ha. groot. De Heemtuin ontstond min of meer bij toeval nadat bij het opspuiten van het gebied een damwand bezweek, waardoor een hoeveelheid grond [de Gouw](#) inspoelde en zich een spoelgat vormde. Besloten werd dit deel van het park een bijzonder en educatief karakter te geven door er vooral de regionale weideplanten een kans te geven. De Heemtuin, door een hek van het park afgescheiden, is regelmatig voor het publiek geopend. De ingang bevindt aan het fietspad dat parallel aan de Gouw is aangelegd.

In 1954-1955 werd de 1,2 ha grote tuin aangelegd. Bij het ontwerp van de tuin is gekozen voor het tonen van biotopen uit verschillende delen van Nederland. De grondslag van de tuin was daarvoor eigenlijk ongeschikt. Een heideterreintje en een stukje duingrond zijn door intensief wieden nog vrij lang in stand gehouden.

Nadat Zaandam was opgegaan in de gemeente Zaanstad en er in de jaren '80 moest worden bezuinigd, brak er een moeilijke periode aan waarbij sluiting van de tuin zelfs dreigde. Vanaf 1993 maakt de Heemtuin onderdeel uit van de stichting Natuur- en Milieu Educatie Zaanstreek. In 2012 zijn twee deeltijdbeheerders, Jeroen Buijs en José Vormer aangesteld en worden er in de tuin nog wat meer activiteiten ontplooid.

De uitbreiding

Er is in 2014 hard gewerkt om een aangrenzend stuk grond (0,3 ha) aan de tuin toe te voegen. Een saai stuk grasland gelegen aan een grote vijver. Door afgraving is een natuurlijke oever ontstaan met een zich nog ontwikkelende oevervegetatie, die educatieve mogelijkheden biedt. Via een knuppelpad kan men langs de oever lopen. De afgegraven grond is verwerkt in een talud, dat door middel van een behoorlijke laag zand weer verarmd is.

Beheer

Het beheer is een logisch gevolg van de doelen, die voor deze "educatieve natuurtuin" zijn opgesteld:

- 1. Een educatief en recreatief aantrekkelijke tuin creëren voor een algemeen publiek en kinderen in het bijzonder
- 2. Voorlichting geven over natuurlijk tuinieren met inheemse beplanting -
- 3. Een aantal biotopen zo authentiek mogelijk proberen te maken -

Het beheer bestaat uit het bekende wieden van ongewenste kruiden als brandnetel, heermoes en haagwinde maar ook uit het maaien en afvoeren van riet en grasvegetaties. Er wordt getracht door maaibeheer een natuurlijke ontwikkeling tot stand te brengen. Een eigen waterhuishouding m.b.v. sluisjes levert een redelijke waterkwaliteit op in de vijver en sloot. Met veel libellen, waterdiertjes en vissen. De sloot en vijver worden zo nu en dan uitgebaggerd en dit heeft de waterkwaliteit ook goed gedaan.

Wilde bijen en wespen worden gelokt door nesthulp te bieden, zoals in de vorm van een insectenmuur. Om steeds maar weer het juiste beheer te voeren wordt vakliteratuur geraadpleegd. Daarnaast wordt soms advies gevraagd van een plaatselijke ecooloog. Het onderhoud wordt uitgevoerd door drie betaalde medewerkers en een enthousiaste groep vrijwilligers. Bij diverse publieksactiviteiten wordt ook een beroep op deze onmisbare vrijwilligers gedaan.

Wat is er te zien

- Voorbeeldtuinen en kruidentuin
- Droog en vochtig hooiland (op talud)
- Rietlanden, vijver en sloot met oevervegetatie
- Limburgs loofbos met eik, beuk en haagbeuk
- Fraaie jeneverbesstruiken
- Dennenbosje en gemengd bos
- Insectenmuur en aquarium
- Bijenstal
- Stinzenplanten
- Reigerkolonie
- Inheemse planten verkoop
- Grondwatermeter

Natuureducatie en voorlichting

Omdat de heemtuin onderdeel uitmaakt van de eerder genoemde stichting vormen educatieve activiteiten een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden. Georganiseerd worden:

- Speurtocht voor wat oudere basisschoolleerlingen
- Lesactiviteiten voor jongere basisschoolleerlingen (kleuters)
- Kikkerpad; in het tuinseizoen wordt 6 keer op zondagen een kikkerpad uitgezet. Houten kikkers met verschillende ontdek- opdrachten staan in de tuin. Dit idee is overgenomen van de heemtuin in Leiderdorp en is zeker een succes te noemen.
- De activiteit "Eten uit de natuur" (met o.a. kruidenboter maken, broodje bakken, brandnetelsoep maken en je eigen vuurtje maken)
- De Kunstmarkt. Eens per twee jaar wordt een kunstmarkt in de tuin georganiseerd
- Rondleidingen met thema's als stinzenplanten, vogels in de tuin en heksenplanten
- Verkoop en voorlichting over inheemse beplanting
- Voorlichting over de aanleg van een natuurrijke tuin
- De heemtuin ligt er in de maand juni prachtig bij met veel bloeiende planten en zoemende, af en toe stekende, insecten. Met de muggen zijn sommige kinderen en juffen niet zo blij! Kom het zelf eens bekijken!

Meer [Heemtuinhistorie](#) door het Zaans Natuur en Milieu Centrum.

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=heemtuin>

Last update: **2020/09/07 12:06**